

Polecenia podsumowujące

1. Omów skutki udziału Rzeczypospolitej w wielkiej wojnie północnej.
2. Wymień działania państw ościennych wymierzone przeciw Rzeczypospolitej za panowania Sasów.
3. Wyjaśnij, na czym polegała reforma szkolnictwa opracowana przez Stanisława Konarskiego i jaki był jej cel.
4. Scharakteryzuj projekty reform Rzeczypospolitej w połowie XVIII w.

Rzeczpospolita w czasach saskich

Podsumowanie

34

◆ Elekcja Augusta II i Rzeczpospolita w czasie wielkiej wojny północnej

Podwójna elekcja – Ludwik Franciszek Burbon oraz Fryderyk August I. 1697 – koronacja Augusta II Mocnego i początek polsko-saskiej unii personalnej.

1702 – wkroczenie Szwedów do Rzeczypospolitej.

Opanowanie prawie całej Rzeczypospolitej przez wojska szwedzkie.

Zawiązanie proszwedzkiej konfederacji w Warszawie i detronizacja Augusta II. Nowym królem Stanisław Leszczyński (1704).

1704 – zawiązanie konfederacji sandomierskiej przez zwolenników Augusta II i prośba o wsparcie Rosji. Przystąpienie Rzeczypospolitej do wielkiej wojny północnej.

Wyparcie Szwedów z Rzeczypospolitej przy pomocy armii rosyjskiej. August II ponownie królem (1709).

Próby wzmocnienia władzy królewskiej przez Augusta II przy pomocy armii saskiej przyczyną sporu ze szlachtą i zawiązania konfederacji tarnogrodzkiej wspartej przez Rosję (1715).

◆ Sejm niemy (1717)

- określenie zasad funkcjonowania polsko-saskiej unii personalnej
- uchwalenie pogłównego na utrzymanie stałego wojska
- ograniczenie władzy hetmanów

◆ Bilans wojny północnej na terenie Rzeczypospolitej

Straty demograficzne i gospodarcze spowodowane działaniami zbrojnymi, epidemiami i klęskami nieurodzaju.

Kryzys wewnętrzny w kraju.

Upadek znaczenia Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej.

Ingerencja obcych państw w sprawy Rzeczypospolitej.

Zawieranie porozumień przez Rosję, Prusy i Austrię przeciw Rzeczypospolitej w celu utrzymania słabości państwa polsko-litewskiego.

◆ Wojna o sukcesję polską

Podwójna elekcja Stanisława Leszczyńskiego i Augusta III (1733).

Wojna o sukcesję zakończona zwycięstwem Augusta III Sasa wspieranego przez Rosję. Abdykacja Stanisława Leszczyńskiego (1736).

◆ Panowanie Augusta III

- Postępująca anarchizacja życia politycznego.
- Powstanie dwóch stronnictw politycznych
 - republikanci – przywództwo rodziny Potockich
 - Familia – przywództwo rodziny Czartoryskich
- Próby reform Augusta III, rywalizacja króla ze stronnictwami magnackimi.
- Poprawa sytuacji gospodarczej w kraju, np. w Wielkopolsce.

◆ Szkolnictwo

- Reformy oświaty zapoczątkowane przez zakon pijarów.
- 1740 – założenie w Warszawie przez Stanisława Konarskiego Collegium Novum, przemianowanego na Collegium Nobilium, kształcenie młodzieży szlacheckiej na przyszłą elitę kraju.
- Wychowankowie szkół pijarskich: Tadeusz Kościuszko, Joachim Lelewel, Wojciech Bogusławski, Stanisław Moniuszko, Ignacy Domeyko.

◆ Projekty reform Rzeczypospolitej w czasach saskich

- Powstawanie traktatów politycznych przedstawiających projekty reform.
- Główne postulaty: zniesienie *liberum veto* i wolnej elekcji, wzmocnienie armii, poprawa sytuacji chłopów.
- Najważniejsze traktaty: *Głos wolny wolność ubezpieczający* – autorstwo do niedawna przypisywane Stanisławowi Leszczyńskiemu,
- *O skutecznym rad sposobie* – Stanisław Konarski.

Polecane publikacje

A. Link-Lenczowski, *Rzeczpospolita na rozdrożu 1696–1736*, Warszawa: KAW, 1994.

J. Staszewski, *August II Mocny*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1998.

J. Staszewski, *August III Sas*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 2010.

